

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Vår ref.: Jørgen Leegaard

Deres ref.:

Oslo 31. april 2015

Innspill til arbeid med stortingsmelding om livslang læring og utenforskap

Vi viser til Kunnskapsdepartementets (KD) nettside med invitasjon til å komme med innspill til departementets arbeid med melding til Stortinget om livslang læring og utenforskap. Flere av teamene i meldingen er svært viktige for byggenæringen, og Byggenæringens Landsforening (BNL) vil med dette gi våre innspill.

For BNL er livslang læring en viktig del av kompetansepolitikken. For å kunne håndtere endringene i arbeidslivet må arbeidsstyrken være deltakere i et livslangt læringsløp. Vi forstår det slik at denne meldingen i det alt vesentlige vil omfatte voksne som har svake grunnleggende ferdigheter. BNL ser det som svært positivt at regjeringen nå vil utvikle en ny og helhetlig politikk for disse.

Generelt vil vi understreke at en ny politikk på dette området må inneholde tiltak som opprettholder krav til kvalifikasjoner der dette er nødvendig ut fra arbeidslivets og den enkeltes behov.

Kvalifikasjonene de enkelte utdanningene gir må tilfredsstille arbeidslivets behov for kvalifisert arbeidskraft. Det innebærer at man ikke kan bøte på de utfordringene "utenforskapet" gir for den enkelte og samfunnet ved å redusere kravet til kvalifikasjoner.

BNL mener at det er svært viktig at så mange som mulig får formalisert sin kompetanse og sine kvalifikasjoner. Vi viser her til statsråd Røe Isaksens brev av 1. april 2014 til Norsk Industri og Fellesforbundet hvor han sier "Jeg er enig i at formalisering av kompetanse er et viktig bidrag til et ordnet og dynamisk arbeidsmarked." BNL ønsker at man kan oppnå en formell kvalifikasjon på forskjellige måter, så som; i skole, i bedrift, i en kombinasjon av skole og bedrift og gjennom verifisering og godkjenning av utenlandsk utdanning.

For byggenæringen vil vi peke på følgende grupper som særlig viktige:

1. Unge og voksne uten formelle kvalifikasjoner
2. Utenlandsk arbeidskraft med behov for
 - a. å få verifisert og godkjent sine kvalifikasjoner
 - b. å bedre sin språkkompetanse

BNL er tilsluttet Næringslivets
Hovedorganisasjon - NHO

Byggenæringens Landsforening
Middelthuns gate 27
Postboks 7187 Majorstuen, 0307 Oslo
Telefon 23 08 75 00/ Telefaks 23 08 75 01
Organisasjonsnummer 983 060 463
Bankgiro 6003.06.74742
E-post firmapost@bnl.no / www.bnl.no

Unge og voksne uten formelle kvalifikasjoner

Retten til videregående opplæring

Dagens regler (§ 3-1 og §4A-3 i opplæringsloven) når det gjelder retten til videregående opplæring innebærer at de som ikke har brukt opp retten sin innen 5/6 år mister retten i perioden frem til de fyller 25 år. Det vil kunne bety at i perioden fra man er 21 år til man er 25 år har man ikke rett til videregående opplæring. For den enkelte og for samfunnet er dette meget uheldig, og bør endres slik at den enkelte vil ha en rett til videregående opplæring uansett når denne er gjennomført. BNL har oppfattet det slik at statsråd Røed Isaksen ønsker å fremme forslag om at alle har en livslang rett til videregående opplæring. BNL vil sterkt støtte et slikt forslag.

Vi vil i denne sammenheng også peke på en annen grunnleggende urettferdighet i utdanningssystemet i dag. Man har rett til ta så mange mastere man ønsker, men den samme retten gjelder ikke for fagutdanning. BNL ønsker ikke at retten til flere bachelor- eller masterutdanninger fjernes, men vi ønsker at denne retten skal gjelde for alle utdanninger. Det vil si både for fagutdanning og fagskoleutdanning. En slik likestilling vil være med å styrke en bred rekruttering til de forskjellige utdanningene samfunnet har behov for, og ikke minst synliggjøre karrieremuligheter innenfor fagutdanning bedre.

Voksenlæringer

I dagens system for videregående opplæring opereres det med de to betegnelsene; *lærling* og *voksenlærling*. Forskjellen beror på om man har rett til videregående opplæring eller ikke. Forskjell er i praksis kun ulike tilskudd til lærebedrift. Dersom det blir en livslang rett til videregående opplæring, vil det ikke være behov for et slikt skille, det vil si at enten så har man en opplæringskontrakt eller så har man ikke. Ved å ha en opplæringskontrakt vil alle ha rett til undervisningstilbud fra fylkeskommunen, med de rettigheter og plikter som følger av dette, både undervisning og eksamen.

Så lenge denne forskjellen består, og for såvidt uansett, er det viktig at intensjonen fra *Samfunnskontrakten* blir oppfylt, det vil si at flere voksne får tilbud om formell fagutdanning som læringer.

Det samme forhold gjelder for *praksiskandidater*. Voksenlærling- og praksiskandidatordningen har samme mål, dvs. flere med formell fagutdanning. Praksiskandidatordningen er en dokumentasjonsordning med eksamen, som passer godt for voksne med lang arbeidserfaring i ett eller flere lærefag. I dag må den enkelte dokumentere relevant praksis, samt fremstille seg for sentralgitt yrkesteoretisk eksamen i valgt lærefag og fag- eller svenneprøve. Kandidatene behøver ikke å dokumentere kunnskaper i fellesfagene, ei heller fremstille seg til eksamen i disse.

BNL er av den oppfatning at tiden er inne for å drøfte om praksiskandidatordningen også skal omfatte fellesfagene eller deler av disse. Det er i dag stort behov for å beherske både norsk, matematikk, engelsk mv. for å utøve sitt lærefag. Dokumentasjonskravene øker, tegninger finnes i dag på papir og på datamaskiner, ipader mv. I den fremtidige byggenæringen vil det meste av informasjonen flytte digitalt, og fagarbeidere og håndverkere må beherske dette fullt ut. BNL ber om at KD snarest nedsetter en gruppe for å se på fellesfagenes plass også i praksiskandidatordningen. Vi stiller oss til disposisjon for et slikt arbeid.

Utenlandsk arbeidskraft

Godkjenning av utenlandsk fagutdanning

Det er ikke etablert et system for verifisering og godkjenning av utenlandsk fagutdanning. Det er et stort behov for et slikt system. Vi viser i den forbindelse til brev fra Norsk Industri og Fellesforbundet av 31. mars 2014, hvor partene ber om at regjeringen snarlig vurderer etablering av et nasjonalt fagorgan som kan vurdere og godkjenne fagutdanning. Vi viser videre til svar fra statsråd Røe Isaksens av 1. april 2014. BNL vil rose departementet for å raskt å ha fulgt opp saken ved å gi Utdanningsdirektoratet (Udir) i oppdrag å utrede og anbefale en ordning for godkjenning av utenlandsk fagutdanning.

Vi viser her også til brev fra BNL til KD av 6. mai 2014 hvor vi ba om at det ble igangsatt en pilot som del av oppdraget til Udir om å utrede en ordning for godkjenning av utenlandsk fagutdanning.

BNL ble etter samtale med KD med i arbeidet med denne saken i Udir. BNL er derfor kjent med direktoratets anbefaling til KD.

Byggenæringen er i dag den næringen som har flest personer som arbeider i produksjon uten formelle kvalifikasjoner, og er også den næringen som har flest arbeidstakere fra utlandet sammen med industrien. Mange av disse har relevant utdanning, men svært få har fått verifisert og godkjent sin utdanning i Norge.

Udir har i sin rapport kommet med forslag til tre modeller for organisering av en nasjonal instans for godkjenning av utenlandsk fagutdanning. BNL støtter modell 2 i Udirs forslag, dvs. at NOKUT er nasjonal godkjenningssinstans og KD er klageinstans. BNLs forutsetning for dette er at de faglige rådene får ansvaret for godkjenning av det faglige innholdet. De faglige rådene kan selv søke bistand hos andre aktuelle eksperter ved behov, som for eksempel prøvenemnder, organisasjoner i arbeidslivet, fylkeskommuner mv.

Etableringen av et slikt system for godkjenning av utenlandsk fagutdanning vil innebære økt arbeidsmengde for NOKUT. De faglige rådene vil i denne modellen få oppgaver i forbindelse med godkjenningene. Det betyr at de faglige rådene må få styrket sekretariatsressursen fra Udir. NOKUT og de faglige rådene må få de nødvendige midler for å gjennomføre oppgaven.

Også personer med utenlandsk fagskoleutdanning må få tilsvarende tilgang til godkjenning av sin utdanning. Vi vil understreke viktigheten av likebehandling av de forskjellige utdanningene. NOKUT forvalter i dag en ordning for generell godkjenning av universitet- og høyskoleutdanning fra utlandet. Vi mener at fagskolen må omfattes av en tilsvarende ordning.

BNL vil understreke at det er svært viktig at KD nå følger opp rapportens forslag og etablerer et system for verifisering og godkjenning av utenlandsk fagutdanning så raskt som mulig.

Grunnleggende ferdigheter i norsk språk

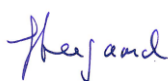
I brevet fra Norsk Industri og Fellesforbundet peker partene også på at svært mange arbeidsinnvandrere ikke har grunnleggende ferdigheter i norsk språk og arbeidskultur. Slike kunnskaper er meget viktige for at den enkelte skal fungere godt i det norske arbeidslivet.

BNL er fornøyd med at KD i samarbeid med partene nå kartlegger behovet for norskkunnskaper ute i bedriftene. BNL har blant annet stilt medlemslister til rådighet for Vox i sitt arbeid med spørreundersøkelsen. Vi ser frem til det videre arbeidet.

BNL er også glad for at bevilgningene til BKA er styrket i inneværende budsjett. BNL mener videre det er svært positivt at BKA-programmet er utvidet til å omfatte norsk muntlig for arbeidsinnvandrere fra EØS-området. Vi mener at programmet så raskt som mulig også bør utvides til å gjelde skriftlig norsk for den samme gruppen.

Det er svært viktig for byggenæringen at det kommuniseres effektivt på bygge- og anleggsplasser av hensyn til helse, miljø og sikkerhet, dokumentasjonskrav, tegningsforståelse, arbeidsbeskrivelser og rapportering. Språk er også en viktig kulturfaktor på arbeidsplassen, ikke minst for lærlingene. En effektiv produksjon forutsetter god språklig dialog, og styrkede norskkunnskaper vil gjøre arbeidskraften mer attraktiv og mobil i arbeidsmarked. Dette er viktig i et samfunnsøkonomisk perspektiv, ikke minst fordi vi vet at mange arbeidsinnvandrere velger å bosette seg permanent.

Vennlig hilsen
Byggenæringens Landsforening

Jørgen Leegaard
direktør kompetansepolitikk